

## **Posudek autorizovaného projektanta ÚSES k akci “Štěpánovský potok: soustava malých vodních nádrží”**

### **• Úvod**

Odborný posudek ve věci projektu “Štěpánovský potok: soustava malých vodních nádrží” ve vztahu k stabilizační funkci územního systému ekologické stability území a záměru vytvoření soustavy malých vodních nádrží, byl vypracován na základě žádosti společnosti Atelier FONTES s.r.o., Křídlovická 19, 603 00 Brno. Posudek má sloužit jako odborný podklad k vydání územního rozhodnutí výše uvedenému záměru v k.ú. Hynčice pod Sušinou, část města Staré Město pod Kralickým Sněžníkem.

### **1. Návrh soustavy malých vodních nádrží – projektová dokumentace**

Účelem vytvoření soustavy malých vodních nádrží je zadržení vody v krajině a podpora biologické rozmanitosti v návaznosti na nově vzniklé vodní biotopy.

Navržená stavba soustavy malých vodních nádrží na Štěpánovském potoce je charakteru krajinného a povede ke zvýšení biodiverzity – vznik nových biotopů – vodní plocha, litorální pásmo, tůň, mokřady, které budou nabízet nová stanoviště cílovým druhům živočichů.

Nádrže budou mít hospodářské využití v podobě extenzivního chovu ryb.

#### **Výměra jednotlivých druhů ploch dle funkce:**

Vodní plochy (při hladině stálého nadržení)	23 850 m <sup>2</sup>
z toho mokřadní (litorální zóna, tůň, sedimentační přednádrž)	7 630 m <sup>2</sup>
Funkční objekty nádrží (hráze, přelivy)	8 810 m <sup>2</sup>
Vegetační úpravy (louky/zatravnění, výsadby dřevin)	38 507 m <sup>2</sup>

**Celkem stavba**

---

**71.167 m<sup>2</sup>**

#### **Vliv stavby:**

Stavba příznivě ovlivní přírodu a krajinu v okolí. Předpokládá se zlepšení ekologických funkcí a vazeb v krajině.

Realizací akce dojde na lokalitě k vytvoření ploch stojaté vody. Lze očekávat, že vhodným způsobem rozšíří stanovištní nabídku území a podpoří výskyt druhů a skupin organismů vázaných na vodní biotopy (např. obojživelníků). Tím se zřejmě zvýší biodiverzita i ekologická stabilita území.

V rámci výstavby se nepředpokládá kácení vegetace. Okolo porostů, které by mohly být náhodně poškozeny pohybem stavební mechanizace, bude před zahájením prací provedeno ochranné obednění dřevěnými ohradkami (ČSN 83 9061 – Ochrana stromů, porostů a ploch pro vegetaci při stavebních činnostech).

#### **Natura 2000**

Stavba se nachází v soustavě chráněných území Natura 2000. Konkrétně se jedná o ptačí oblast Kralický Sněžník (CZ0711016). Uvedený záměr nemůže mít samostatně nebo ve spojení s jinými záměry významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Zdůvodnění: Předmětem záměru je stavba tří vodních nádrží, které budou sloužit k zadržení vody v krajině a zároveň podpoří biologickou rozmanitost. Záměr se nalézá západně od města Staré Město, a to po obou stranách části Štěpánovského potoka. Záměr zasahuje na území ptačí oblasti CZ0711016 Kralický Sněžník, jejíž předmětem ochrany je chřástal polní (*Crex crex*) a jeho biotop. Záměr se nalézá také na pozemcích s trvalým travním porostem a zamokřených plochách, které jsou potenciálním

biotopem chrástala polního. Na základě dostupných dat (NDOP, AOPK ČR) nebyl chrástal polní přímo na zájmové ploše zaznamenán, i když se v blízkém okolí vyskytuje. Vzhledem k tomu, že zde nebylo doposud prokázáno hnízdění chrástala, lze konstatovat, že záměr nemůže mít významný negativní vliv na populaci chrástala polního. Z výše uvedených důvodů tak záměr významně neovlivní příznivý stav předmětu ochrany jmenované lokality soustavy NATURA 2000.

## **2. Ekologická stabilita území**

Současný stav (dle LÚSES): 3-4

navrhovaný stav:

- vodní plochy přírodního charakteru: 4
- z toho mokřady: 5

Záměr kombinuje návrh vodních ploch přírodního charakteru (pozvolné sklony svahů), rozsáhlá a mokřadních společenstev – rozsáhlá litorální pásma, tůň průtočná a neprůtočná, sedimentační přednádrž.

## **3. Vztah návrhu k vymezenému ÚSES**

Město Staré Město pod Králickým Sněžníkem má platný územní plán z února roku 2006, změna č. 1, červen 2011. Autorem ÚPD je Ing. arch Petr Malý. Zpracovatelem ÚSES je RNDr. Leo Bureš.

V grafické části ÚP není lokalita zachycena, dle vyjádření je součástí LBC 303, v grafickém listu Hynčic je vidět hodní část toku jako součást lokálního biokoridoru LBC 246. Vymezení ÚSES zde není na úrovni parcel, ale jen plošné, na mapě měřítka 1: 5 000, dle textové části je šířka lokálních biokoridorů pro mokřadní a luční společenstva min. 20 m, plocha biocenter 3 ha. Lokalita je tedy součástí ÚSES, přičemž není jasné rozhraní biocentra a biokoridoru.

Dále ÚP popisuje stav okolo vodních ploch v území takto:

Řešené území se nachází v povodí řeky Moravy, současně leží v CHOPAV Žamberk - Králíky (chráněné oblasti přirozené akumulace vod) a také v OP vodních zdrojů III. stupně - povodí vodárenského toku. Pomocí potůčků a toků je z území odváděna přebytečná povrchová voda z tání sněhu. V území je ale naprosté minimum jakýchkoli vodních nádrží, kde by se mohla voda zdržet. Navíc melioracemi a rekultivacemi byla bohužel v minulých letech narušena přirozená schopnost krajiny vodu zadržovat. Na svažitých terénech docházelo k značným erozím.

Územní plán stanovuje tyto regulativy v území:

### **C) REGULATIVY ÚZEMNÍHO ROZVOJE**

*citace str. 19*

#### **1.2) USPOŘÁDÁNÍ PLOCH V KRAJINĚ - KRAJINNÉ ÚZEMÍ**

Plochy krajinného území jsou rozčleněny do následujících funkčních ploch:

- a) produkční krajinná zóna
- b) přírodní krajinná zóna a lesy
- c) vodní a vodohospodářské plochy

ad b) PŘÍRODNÍ KRAJINNÁ ZÓNA (ÚSES, VKP, ZCHÚ, LESY)

#### **plochy krajinné zeleně**

Zóna, která slouží pro zachování a obnovu přírodních a krajinných hodnot území, převažuje přírodní charakter území. Rozvoj těchto ploch je řízen přírodními procesy. Součástí mohou být dřevinné porosty, solitery, travní porosty, květnaté louky, skály, mokřady, vodní plochy apod. Jedná se o

plochy veřejně přístupné. Jsou do ní zahrnuty prvky ÚSES, významné krajinné prvky, ZCHÚ, liniové i plošné interakční prvky (na nelesní půdě), ochranná a doprovodná zeleň cest a toků v krajině, lesy apod.

**PŘÍPUSTNÉ** je rekreační využití, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty území, výstavba liniových staveb pro technickou infrastrukturu, pro vleky, lanovky, cyklistické a pěší stezky včetně odpočívadel, vyhlídek apod., drobné sakrální stavby, běžecké tratě, vodní plochy.

**NEPŘÍPUSTNÁ** je výsadba nevhodných dřevin, poškozování půdního povrchu, měnit kultury pozemků směrem k nižší ekologické stabilitě, měnit krajinný ráz území. Plochy krajinné zeleně chráněné jiným limitem využití území (NATURA 2000, ZCHÚ, VKP)) podléhají rovněž regulačním podmínkám příslušného limitu.

*citace str. 26*

#### **ČÁST IIIb - LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ) OCHRANA PŘÍRODY, KRAJINY A ÚZEMNÍCH SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY, LOŽISEK NEROSTŮ**

g) Na plochách územního systému ekologické stability se zakazuje měnit kultury s vyšším stupněm ekologické stability na kultury s nižším stupněm ekologické stability. Jakékoli stavby (pro dopravu, technické vybavení, cyklostezky ...), případně zásahy do ÚSES musí být projednány s orgánem ochrany přírody.

*str. 28*

#### **ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND**

- chránit ZPF, ucelenost pozemků udržovat v rovnováze s požadavky na řešení krajiny (ÚSES, interakční prvky, meze, remízky)
- zajistit přístup k obhospodařovaným pozemkům účelovými komunikacemi
- při zábořech půdy nenarušit odtokové poměry v území
- při zpracování prováděcích projektů pro ÚSES je tyto třeba projednat s orgánem ochrany ZPF

#### **Lokální ÚSES Staré město a okolí – Leo Bureš, 2003, aktualizace 2010**

(dokument zpracovaný do platného ÚP Staré Město pod Králickým Sněžníkem)

Tabulková část:

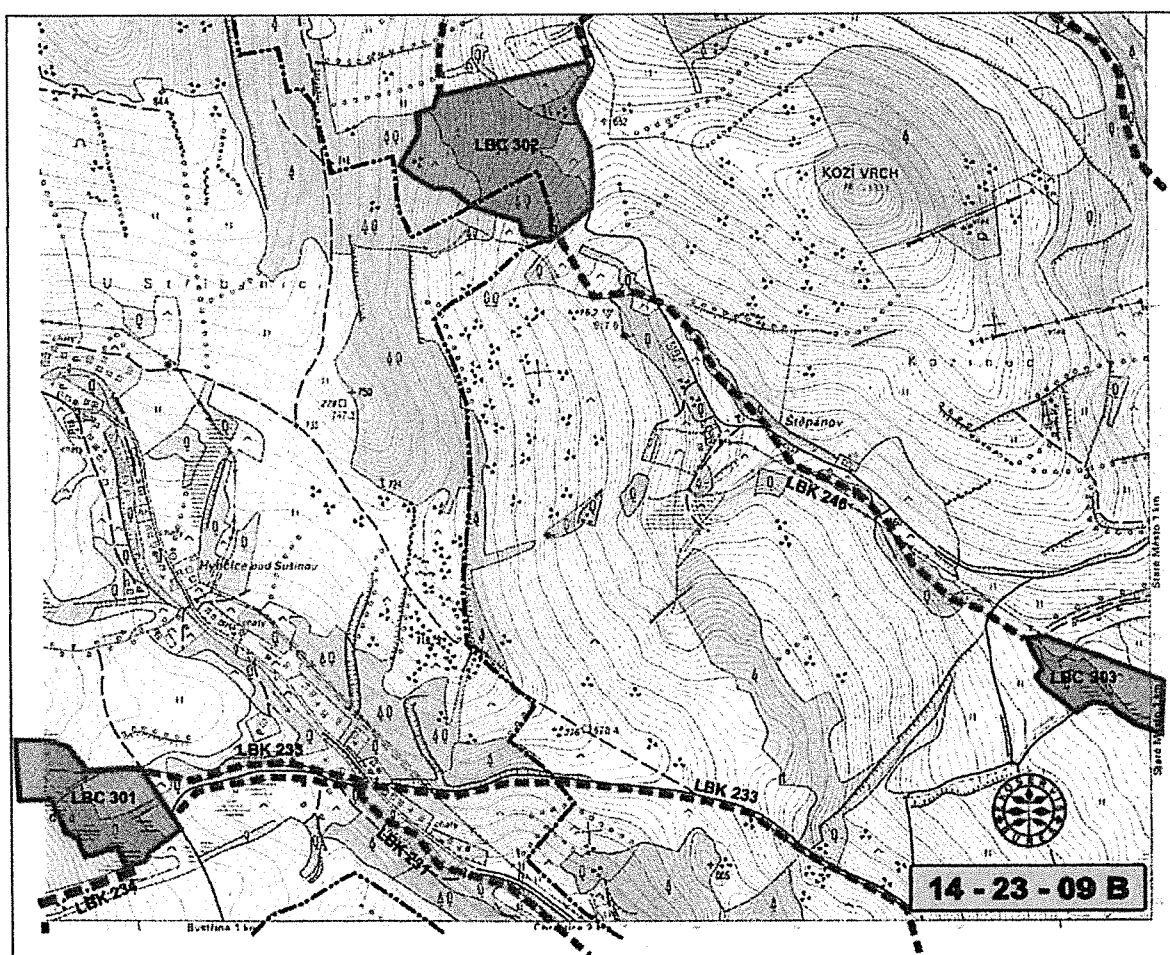
Označení biocentra LBC 303 v tabulkové části je LBC 38.

Lotální ÚSES Staré Město pod Sněžníkem a okolí		
prvek, název, postavení LBC 38 Štěpánovský potok		charakter lesoluční nivní LBC
mapa - označení v mapě LBC 38		funkčnost funkční
katastrální území Hynčice		
plocha (ha) 8	délka (km)	šířka (m)
rekonstrukce potenciálních přírodních ekosystémů		
bioregion 1.70 Jesenický		bloková nižší vrchoviny
geobot. rekonstrukce jasanové olšiny		STG 4BC4-5
současný stav		
EVSK		stupeň stability 3-4
popis současného stavu neokosené mokřadní ponechaliny, vrby, nálety břízy		
cílový stav		
jasanové olšiny		
navrhovaná opatření		
dolesnit		

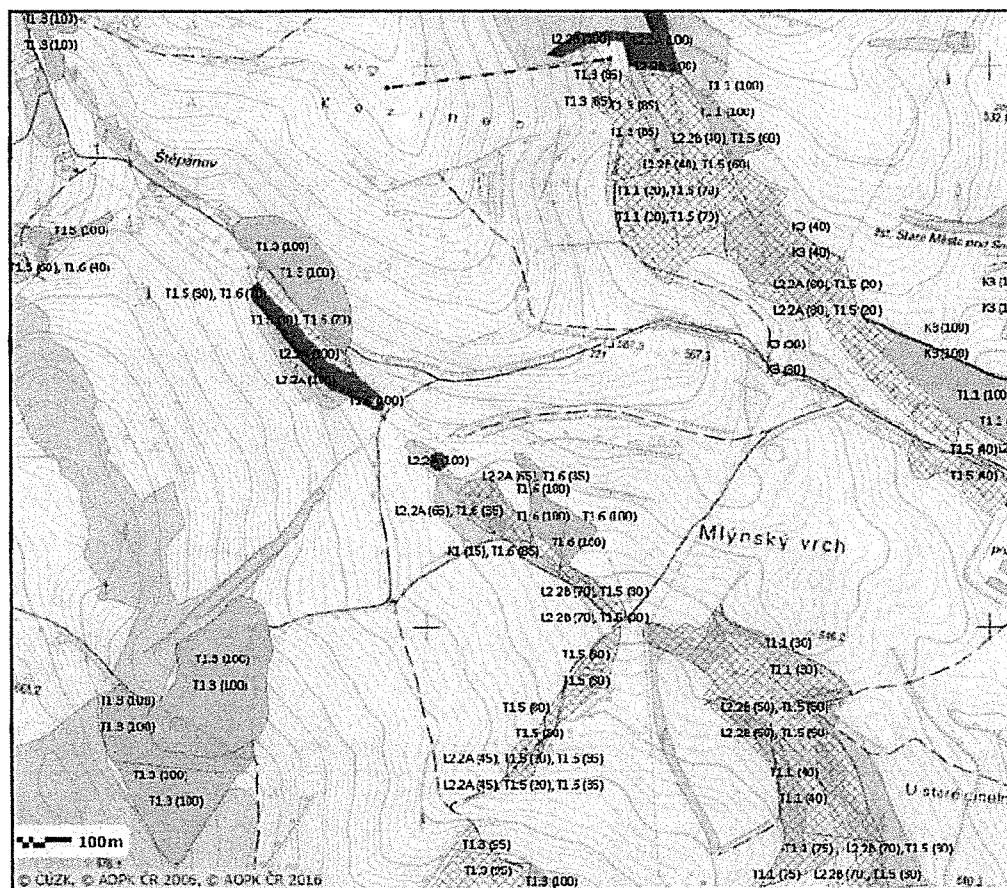
Označení LBK 246 v tabulkové části je LBK 13.

LBK 13		lesoluční LBK v nivě Štěpánovského potoka	
mapa - označení v mapě LBK 13		funkčnost funkční	
katastrální území Hynčice			
plocha (ha)		délka (km) 3	šířka (m)
rekonstrukce potenciálních přírodních ekosystémů			
bioregion 1.70 Jesenický			biotop horských údolí
geobot. rekonstrukce olšiny, jasanové olšiny			STG 4BC4-5a
současný stav			
EVSK			stupeň stability 3-4
popis současného stavu břežové porosty, degradující pcháčové louky, místy olšiny a jasanové olšiny			
cílový stav jasanové olšiny, kosené pcháčové a ostricové louky			
navrhovaná opatření ponechat přirozenému vývoji, část možno zalesnit			
zajištění ochrany, poznámky			
niva jako VKP ze zákona			

Vymezení ÚSES – výřez z výkresové části (zdroj ÚAP ORP Šumperk)



## Přírodní biotopy v území



L2.2 A – Údolní jasanovo-olšové luhy s vysokou druhovou diverzitou (*Ash-lader alluvial forests*)

L2.2 B – Údolní jasanovo-olšové luhy s nízkou druhovou diverzitou (*Ash-lader alluvial forests*)

Břežní vodních toků, svahová lesní prameniště a terénní sníženiny s hladinou podzemní vody ležící v malé hloubce a dočasně vystupující na půdní povrch. Půdy jsou vlhké až mokré, dočasně zbahnělé gleje i lužní půdy typu apteria, s širokým rozpětím půdní reakce, i obsahem humusu a dostatečnou zásobou živin. Údolní jasanovo-olšové luhy se vyskytují od nížin do hor.

T1.6 – Vlhká tužebníková lada (*Wet filipendula grasslands*)

Vlhké půdy většinou dobře zásobené vodou živinami, podél potoků, menších řek a na svahových prameništích od nížin do podhůří. V jarních měsících mohou být dočasně zaplavovány. Vysokobylinná vegetace vzniklá zpravidla z vlhkých pcháčových luk ponechaných ladem, s nimiž také často tvoří mozaiku.

T1.1.5 – Vlhké pcháčové louky (*Wet cirsium meadows*)

Vlhké pcháčové louky rostou na podmačených glejových půdách v údolí potoků, menších řek a na prameništích od nížin do podhůří. Hladina podzemní vody je trvale vysoká, prosty však nesnášejí dlouhotrvající zaplavení ani periodické vysychání. Jsou pravidelně jednou až dvakrát ročně koseny.

K1 – Mokřadní vrbiny (*Willow carrs*)

Terénní sníženiny s podzemní vodou dlouhodobě stagnující u povrchu půdy nebo nad ním, litorál rybníků, lesní mokřady a opuštěné vlhké louky na glejových nebo rašelinných půdách od nížin do podhůří.



#### 4. Legislativa

V území jsou z hlediska legislativy dány tyto limity:

##### Územní systém ekologické stability

Legislativně je ÚSES zakotven především v zákoně č. 114/1992 Sb. - zákon o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů (§ 3 - definice ÚSES) a ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny a v metodickém pokynu MŽP ČR č.j. 600/760/94-OOP/2490/94 k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního systému ekologické stability.

##### Významné krajinné prvky (§3 zák. č. 114/1992 Sb.):

Podle §3 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou **údolní nivy a vodní toky** vyjmenovány mezi významnými krajinnými prvky (VKP). Významný krajinný prvek je v tomto zákoně definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled (a)nebo přispívá k udržení její stability.

Vodní toky a údolní nivy tím, že jsou v zákoně explicitně uvedeny, jsou tak zařazeny mezi tzv. významné krajinné prvky ze zákona.

Ochrana významných krajinných prvků a tedy i údolních niv je součástí obecné ochrany přírody a krajiny.

#### 5. Posouzení funkčnosti biocentra ve vztahu posuzovanému záměru

Ekologická stabilita je schopnost ekologických systémů uchovat a reprodukovat své podstatné charakteristiky pomocí autoregulačních procesů. Je to schopnost ekosystémů vyrovnávat změny způsobené vnějšími i vnitřními činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce.

Ekologická stabilita krajiny začíná být chápána jako limitující faktor vývoje společnosti, z druhé strany jako významný přírodní zdroj. Ekologická stabilita se odvíjí především od vyváženosti energomateriálových toků v krajině, od plošných způsobů jejího využívání a od míry zatěžování antropickými tlaky. Do určité míry lze ovšem podporovat ekologickou stabilitu i prostorovým působením ekologicky stabilnějších částí krajiny na okolí. Z těchto skutečností vyplývají dvě možnosti pro dosažení trvalé udržitelnosti využívání krajiny.

1. nejúčinnější způsob je založen na celoplošném zastavení růstu či dokonce tlumení současných využívajících tlaků. Současné snahy společnosti jsou využívat krajinu až na nejzazší mez její možné destabilizace a často ji i překračovat (za situace, kdy tuto mez neumíme dostatečně přesně určit).
2. Jinou cestou je posilování ekologické stability založeném na prostorovém ovlivnění sousedících, málo stabilních společenstev společenstvy vysoce stabilními. Tento způsob umožňuje do určité míry rozdělit plochy v území na části vysoce stabilní a na části málo stabilní. Přestože míra dosažitelné stabilizace tímto způsobem je ve srovnání s první možností malá, z hlediska udržení její ekologické stability může být zásadní.

Jedním z cílů udržení ekologické stability a ÚSES je právě využívání prostorových autoregulačních schopností vyspělejších společenstev daných druhou možností podpory a obnovy ekologické stability krajiny.

Pro stanovení funkčnosti ÚSES je zvolena metoda **hodnocení současných biotopů** ve vztahu k cílům projektu.



Současný stav prostoru, vymezeného pro skladebné části ÚSES, vykazuje v obecně hodnocených ukazatelích bioindikace ne zcela vyhovující stav. Cílová společenstva je vhodné podporovat a doplňovat tak, aby byla naplněna základní funkce ÚSES.

ÚSES by měl umožňovat trvalou existenci cílových typů ekosystémů, která jsou propojena biokoridory a ty zabezpečují vhodné podmínky pro migraci (tj. zohlednit přírodní bariéry a řešit bariéry antropické).

Projekt vhodnými návrhy doplňuje škálu cílových ekosystémů a rozšiřuje spektrum vhodných podmínek pro existenci dalších druhů bioty v území (mimo dalších funkcí, jako je zadržení vody v krajině apod.) a umožňuje rozšířit požadované biotopy údolních niv o mokřadní a vodní.

### **Významný krajinný prvek**

Podle §3 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění jsou lesy, rašeliniště, **vodní toky**, rybníky, jezera a **údolní nivy** vyjmenovány mezi významnými krajinnými prvky (VKP). Významný krajinný prvek je v tomto zákoně definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled (a) nebo přispívá k udržení její stability. Údolní nivy a toky tím, že jsou v zákoně explicitně uvedeny, jsou tak zařazeny mezi tzv. významné krajinné prvky ze zákona.

Ochrana významných krajinných prvků, a tedy i vodních toků, údolních niv, je součástí obecné ochrany přírody a krajiny.

Návrh projektu je v souladu s definicí VKP a doplňuje vhodné biotopy pro cílové ekosystémy údolní nivy.

### **Závěr**

Vzhledem k tomu, že se navrhovaná stavba nachází v ÚSES a realizací záměru dojde ke zvýšení ekologické stability v území, lze charakterem akce považovat za realizaci prvků ÚSES a podporu funkčnosti ÚSES i VKP dle zákona.

Navrhovaným záměrem nedojde ke snížení ekologické stability území, mělo by dojít ke vzniku nových stanovišť a zvýšení biodiverzity lokality. Současná biotopy horských luk zůstanou zachovány v okolí nádrže.

14.3.2017



Ing. Eliška Zimová



autorizovaný projektant ÚSES ČKA, číslo autorizace 645  
soudní znalec v oboru ochrana přírody